

- Omis fra Nepal - se side 12

15 år med mottaksdrift er over

Det var med en stor grad av ambivalens at FORUT i januar vedtok å legge ned det siste av FORUTs statlige mottak for asylsøkere. På den ene sida var det en lettelse fordi nedleggelsen innebar at et stort økonomisk og personellmessig usikkerhetsmoment i vår drift vil være borte. De siste åra har nemlig trange rammer fra Utlendingsdirektoratet (UDI) (som har finansiert virksomheten) og stadige trusler om nedleggelse voldt oss hodebry og bekymring. På den andre sida venta vi i det lengste med å trekke oss ut av mottaksdrift fordi vi har sett behovet for en humanitær organisasjon – som FORUT – som driftsoperatør for asylmottak. Erfaringa vår fra flyktningarbeid – blant annet i Sri Lanka – var også i sin tid begrunnelsen for å sette i gang med mottaksdrift. Vi ønska å drive gode mottak som kunne ta imot og integrere flyktninger og asylsøkere i Norge på en skikkelig og verdig måte. Per januar 2008 opplevde vi at dette ikke var mulig lenger.

Den økonomiske risikoen ble for stor for oss, og vi følte ikke at vi kunne gi beboerne våre et godt nok tilbud innfor de rammene vi ble gitt å drive mottak for. Denne risikoen ble også stor fordi det bare var ett mottak igjen – i Trondheim. De andre var blitt nedlagt etter tur – både fordi det er kommet færre asylsøkere de siste åra, og fordi FORUT ikke ønsker å drive økonomiske minimumsmottak der kostnadseffektiv drift er viktigere enn å ta skikkelig vare på våre beboere. Til slutt ble dette tungen på vektskåla i forhold til å legge ned hele FORUTs mottaksvirksomhet. Vi følte at vi måtte gå på akkord med våre egne etiske standarder for å drive en såpass utfordrende og menneskelig krevende foretak som mottaksdrift ofte er.

På den positive sida innebærer nedleggelsen av FORUTs mottaksdrift at vi nå kan fokusere enda mer på FORUTs øvrige virksomhet, det vil si på utviklingssamarbeidet og prosjektarbeidet i Sierra Leone, Sri Lanka, Nepal, Malawi og India, og på informasjons- og kampanjevirkosomheten i Norge. Likevel vil vi beklage at en så viktig virksomhet – både for FORUT og for flyktning- og asylfeltet i Norge – er borte fra vårt arbeid.

Eva Braaten
Styreleder FORUT

Ønsker du å støtte FORUT med et engangsbetøp, kan du betale inn på:

GAVEKONTO: 7874.06.61247

4 Lokalsamfunn samlet til fest

9 Ufattelig ressursløsning!

12 Omis – gutten vår i Nepal

FORUT-nytt

Internt og eksternt informasjonsorgan for FORUT, Solidaritetsaksjon for utvikling. ISSN: 0808-548X

Postadresse: FORUT, Postboks 300, 2803 Gjøvik
Besøksadresse: Roald Amundsens vei 1B, 2816 Gjøvik
Telefon: 61 18 74 00, Telefaks: 61 18 74 01
E-post: forut@forut.no, Internett: www.forut.no
Eierorganisasjoner: IOGT, Juvente og IOGT-junior

I redaksjonen: Ellen Bjølseth (redaktør), Øystein Bakke, Dag Endal og Runa Heggernes.
Produksjon: Idéhuset Sandbeck, Gjøvik. Trykk: Grøset
Forsidefoto: Gøran Mattson
Redaksjonen avsluttet 4. mars 2008.
Utgitt med støtte av Norad.

Illustrasjonsfoto

Ny dagsorden:

Trefninger og selvmordsangrep

Situasjonen i Sri Lanka er forvilet. Daglige trefninger mellom regjeringsstyrkene og LTTE etterlater døde og lemlestede. Det samme gjelder selvmordsaksjonene som i stor grad rammer sivile.

To menn på motorsykel ble nylig drept av en selvmordsbomber som syklet rett inn i dem. Dette skjedde i Batticaloa på østkysten, og man antar at tamiltigrene (LTTE) står bak. Det viser i så fall at de fortsatt er i stand til å operere her, selv om regjeringsstyrkene hevder at de er drevet ut av området.

I nord foregår det stadige bombeangrep fra det srilankiske flyvåpenet, og sivilbefolkningen lever i konstant frykt. Regjeringen hevder å ha drept over 1000 geriljasoldater siden våpenhvileavtalen ble opphevet

i begynnelsen av januar, mens 83 regjeringsoldater og politifolk har mistet livet. Slike tall er alltid usikre i og med at begge parter underreporterer egne tap og overreporterer motpartens tap, men det er likevel klart at begge parter lider store tap for tiden.

“I nord foregår det stadige bombeangrep fra det srilankiske flyvåpenet, og sivilbefolkningen lever i konstant frykt.”

Røde Kors melder at antall sivile som er drept eller såret i tilfeldige aksjoner har nådd et skremmende antall med over 180 døde i år. En rekke busser har blant annet blitt sprengt i luften den siste måneden. Det er ikke lenger bare i nord at volden rammer. I Monaragala sørøst i landet har bønder vært redde for å gå ut på åkrene på grunn av skyting. Dette området ligger i nærheten av et viltreservat, og det er nødvendig å passe avlingen hver eneste dag. Resultatet av at bøndene uteble noen dager, var at elefanter hadde trampet ned og ødelagt alt som grodde slik at en hel innhøsting gikk tapt. Det er dessuten innført sikkerhetsrestriksjoner som gjør det vanskelig å drive jordbruk i dette området nå, og som følge av dette har omtrent 1000 bønder mistet livsgrunnlaget i år. Fattige bønder er blitt enda fattigere, og FORUT er i ferd med å yte nødhjelp til disse familiene.

Lokalsamfunn samlet til fest

Vi har kjørt i bratte bakker i de frodige åssidene med grønne tebusker så langt en kan se i nærmere en time, da en fargerik bygning lyser opp i landskapet foran oss. Her er det altså, det nye flerbrukssenteret i Midland teplantasje i høylandet på Sri Lanka. Og det er ikke bare huset som er fargerikt.

Av Runa Heggernes

I Matala, i hjertet av Sri Lanka, har FORUT finansiert et flerbrukshus som nå står ferdig i Midland teplantasje. På denne plantasjonen bor det 2200 mennesker hvorav 650 er under 12 år. FORUTs feltarbeidere merket seg at funksjonshemmede barn sjelden var å se, samtidig som de så at mange barn i skolepliktig alder var hjemme i skoletiden. De mente at dette var et problem som burde tas tak i og startet et kartleggingsarbeid for å finne ut hvor mange barn som ikke fikk sine rettigheter oppfylt til skolegang og helsetilbud.

Barn faller utenfor

Det viste seg at det i Midland var 136 barn som enten var funksjonshemmede, hadde sluttet på skolen før tiden eller var barnearbeidere. Etter kartleggingen ble det satt i gang tiltak for å hjelpe de ulike gruppene. Funksjonshemmede barn fikk hjelp til å komme til kyndig legebehandling, sykehusinleggelse eller fysioterapi, og arbeid med å få barna som hadde sluttet på skolen tilbake på skolebenken, ble satt i gang.

Det nye flerbrukssenteret med en prislapp på 175 000 kroner skal blant annet hjelpe disse barna. I samarbeid med kommunen og administrasjonen for teplantasjonen settes det nå i gang fysioterapi og trening i flerbrukshuset. Med offentlig kommunikasjon tar det bort i mot to timer å reise til byen Matala for slik behandling. I tillegg til å være en strabasøs tur, har familiene her

Flerbrukssenteret.

ikke mye til overs når maten er betalt. For de fleste er det derfor ikke mulig å bedre funksjonshemmede barns hverdag.

Nyttig for lokalsamfunnet

Byggingen av senteret startet i oktober, og på fire måneder står den toetasjers høye bygningen klar. Første etasje er inndelt i ulike rom til møter, lege-konsultasjoner osv. Det er også innredet et overnattingsrom for et par personer når det behøves. Andre etasje domineres av den store salen som brukes til fysioterapitrening, kurs og allmøter. Salen kan også leies ut til bryllup og lignende arrangement. På denne måten får velforeningen som har ansvar for bygningen inntekter til vedlikehold.

Lederen for Midland teplantasje, Nishantha Jenasena, ga på åpningsdagen uttrykk for glede og takknemlighet for bygningen som nå står ferdig. – Vi har hele veien hatt et godt samarbeid med FORUT, sa han. – Denne bygningen vil bli mye brukt og gi innbyggerne her nye muligheter. Spesielt gledelig er det at barna som trenger det mest, vil få god nytte av dette flerbrukshuset.

Så ble det fest for en fullsatt sal. Barn i fargerike klær og mesterlig sminket opptredte med tradisjonelle, tamilske danser og høstet velfortjent applaus fra festdeltakerne. Nå er flerbrukshuset i Midland teplantasje klar til å ta i mot alle barn som trenger litt ekstra hjelp på en eller annen måte.

Feststemte barn.

Nishantha Jenasena.

Og arbeidet går sin gang

Overrekkelsen av husene er en høytidelig handling.

Til tross for svært vanskelige arbeidsforhold i de spente nordområdene har FORUT klart å fullføre gjenoppbyggingsprogrammet sitt etter tsunamien. I slutten av januar ble et helsesenter, en barnehage og to dreneringssystemer offisielt overrakt lokalsamfunnet.

Til stede under overtakelsesseremonien på Jaffna-halvøya var representanter for lokale myndigheter sammen med ansatte ved FORUTs Jaffa-kontor.

Helsestasjon

Folk som bor i landsbyen Thikkam nordøst på Jaffna-halvøya har lang vei til nærmeste sykehus. Det er derfor ikke lett å få medisinsk hjelp i en fart om det skulle trenge, særlig ikke når reisetiden øker på grunn av hyppige militærkontroller underveis. Med økonomisk hjelp fra FORUT er det nå reist et helsesenter i Thikkam. Egentlig skulle det ha vært ferdig for et halvt år siden, men stengingen av hovedveien fra sør og problemer med å skaffe byggematerialer forlenget byggeperioden. Gleden var derfor stor da helsestasjonen endelig var ferdig. Stasjonen omfatter

“Videre har den egen vanntank og brønn, en beskyttelsesmur og toalett.”

en jordmorbolig, som sikrer at det alltid er jordmor til stede. Videre har den egen vanntank og brønn, en beskyttelsesmur og toalett. Etter hvert får den en egen avdeling for mor og barn. Helsestasjonen vil jevnlig arrangere kurs om blant annet AIDS og polio.

Barnehage

Landsbyen Thumpalai ligger på østkysten av Jaffna-halvøya, ikke så langt fra Point Pedro. I landsbyen er det registrert 216 familier, og stedet ble meget hardt truffet av tsunamien i 2004. Selv før kjempebølgen traff var barnehagen i dårlig stand, så den ble et lett bytte. Uten bygningen forsvant også tilbudet til førskolebarn. FORUT var raskt på plass med en provisorisk barnehage fordi det var viktig å gjenopprette en normalsituasjon for de små i trygge omgivelser.

Etter drøftinger med lokale myndigheter ble det besluttet at FORUT skulle påta seg byggingen av ny barnehage pluss 18 bolighus i Thumpalai. Barnehage-tomten ble nøye utvalgt og omfattet også en beskyttelsesmur, sanitæranlegg og lekeapparater. De to førskolelærerne var svært fornøyd med den fine, nye bygningen og alt rundt, spesielt at barnehagen også var blitt utstyrt med mye godt undervisningsmateriell. Mange av barna bor like i nærheten av barnehagen. Foreldrene livnærer seg stort sett av fiske, men den rådende sikkerhetssituasjonen gjør det umulig å dra langt nok ut til at det blir noen videre fangst. Tryggheten for barna i barnehagen er derfor ekstra kjærkommen.

Et av de nybygde husene.

En liten karusell hører med til lekeapparatene i den nye barnehagen.

FORUT viderefører nødhjelp i Sri Lanka

Hovedveien nordover til Jaffna, A9, har vært stengt i halvannet år og hindret frakt av varer og materiell til halvøya. I tillegg pågår det stadig krigshandlinger, og alt dette gjør at det er vanskelig å skaffe mat. I fjor startet FORUT i samarbeid med Verdens matvareprogram utdeling av næringsrik mat i barnehager på Jaffna-halvøya slik at barna var sikret i det minste ett fullverdig måltid pr dag.

Programmet mottok økonomisk støtte fra Utenriksdepartementet. I mars er midlene som FORUT hadde til disposisjon til dette brukt opp, men det arbeides med å få videreført en finansiering. Det ser ut til å være behov for slik assistanse i lang tid framover.

Barna var med under åpningen.

Nyrestaurert barnehage

I Kattankudi nær Batticaloa på østkysten av Sri Lanka er en gammel barnehage blitt pusset opp og satt i stand. Den har to avdelinger med 40 barn i den ene og 130 barn i den andre. Det ble høytidelig åpning av den fine barnehagen med barn, foreldre og ansatte til stede sammen med representanter for kommunen og FORUT.

Dette er et område som ble hardt rammet av tsunamien og av krigshandlinger gjennom mange år. I slike situasjoner er det ekstra viktig å sørge for trygge, forutsigbare rammer for barna, og opprettelse og drift av barnehager er derfor en prioritert oppgave for FORUT.

Kildesortering i Colombo

I den nordlige delen av Colombo er det satt i gang søppelsortering. Ordningen gjelder foreløpig et boområde på ca 3 km² med rundt 3000 familier. Av disse er 425 familier en del av FORUTs prosjekt i området. Folketettheten er stor, og det ble derfor et stort problem hvordan man skulle kvitte seg med søppelet. FORUT tok tak i problemet og utarbeidet en plan. Til å begynne med ble problemet diskutert med folk i bydelen for å vekke forståelse for at det var nødvendig med en systematisk håndtering av avfallet.

Da planutkastet forelå, tok FORUT kontakt med miljøvernmyndighetene, som lovet å gi de lokale myndighetene sine full støtte. Tredve husholdninger ble plukket ut som pilotfamilier, som fikk utdelt bokser i forskjellige farger til henholdsvis plast, metall og papir samt en egen kompostbunge til matavfall. Det ble også valgt personer til å hente hver sin sort søppel, altså en plastsamler, en papirsamler og en metallsamler. Avfallet leveres til egne gjenvinningsstasjoner. De som deltar i ordningen tjener litt på å levere plast. Papiret skal etter planen benyttes til produksjon av håndlaget papir, et prosjekt som vil bli igangsatt i løpet av 2008.

FORUT har nær kontakt med miljøvernmyndighetene for å få dem til å involvere seg og kanskje få med flere frivillige organisasjoner i ordningen og utvikle den videre.

Kompostbunge

Slike beholdere brukes til kompostering av kjøkken- og hageavfall. De er sterke, men lette og rommer 160 liter. Kompostering har to fordeler: Husholdningen blir kvitt avfall, og kompostjorden kan brukes som jordforbedringsmiddel i hagen i stedet for kunstgjødsel.

Beholderen står på et solidt plastunderlag som hindrer småkryp og gnagere fra å komme inn. Overflødig jord kan eventuelt selges og gi en liten ekstrafortjeneste.

En god barndom
– et strålende smil.

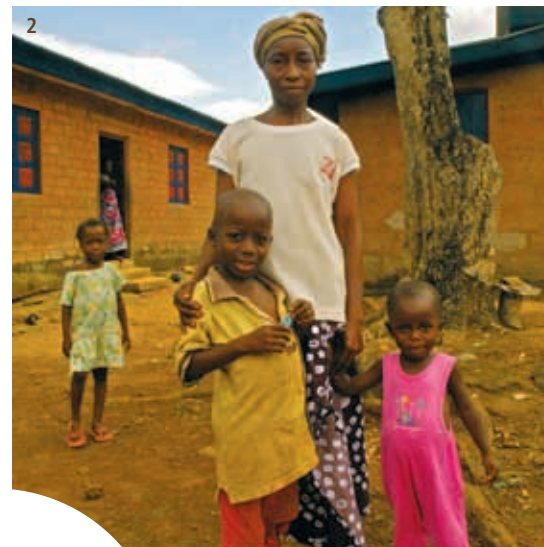
Alt vel i Barberline

FORUT-nytt har tidligere fortalt om familiene som fikk et helt nytt liv etter at de flyttet fra søppelfyllingen i Freetown til Grafton utenfor byen. Her fikk 24 familier hvert sitt nye hus, som de bygget selv, murstein på murstein. Det nye lokalsamfunnet klarer seg fint. De dyrker grønnsaker og frukt, produserer murstein og selger pukk, barna går på skolen, de har et kurssted og snart får de ny helsestasjon. Helsestasjonen er delvis finansiert av Reinen skole i Tromsø.

Sist høst var en studieturgruppe på besøk i Sierra Leone. Et besøk på søppelfyllingen var nedslående, for selv om Barberline-befolkningen hadde fått seg nytt bosted, var nye familier flyttet inn på fyllingen. Det sier

ganske mye om situasjonen, at denne forferdelige søppelfyllingen er et attraktivt sted å bo. Noe må gjøres for at folk skal slippe å ha det på denne måten.

Oppturen for reisefølget kom da de fikk se hele Grafton-området. Kontrasten var stor. Gode hus, velstelte frukthager og glade barn viste hvor store endringer man kan få med relativt beskjedne midler. Og det er ikke bare husene som gjør det. Lokalsamfunnet har organisert seg, samarbeider og driver kurs og opplæring av ymse slag. Morten Hammer, som deltok på turen, sa det slik: - Familiene har fått arbeidstrening og et nytt liv av FORUT, så dette var en fantastisk solskinnshistorie som rørte oss alle dypt.

1 Kurslokalets sømavdeling brukes også til møtevirksomhet.

2 Her kan mødrene gi barna en trygg oppvekst.

3 Elven nedenfor boligfeltet sørger for vann til klesvask og vanning.

Slave som niåring

– Det begynte da jeg var ni år. Søsteren min skulle gifte seg, og foreldrene mine trengte penger. De lånte 60 000 rupier av godseieren de jobbet for og inngikk en kontrakt det skulle vise seg å være umulig å komme ut av.

Av Morten Lønstad

Dette sier Nagendra (19). Han er en høyreist, rank og stillfarende ungdom og forteller rolig om sine bitre erfaringer som barneslave. De greide ikke å betale tilbake lånet, og foreldrene og de to sønnene måtte arbeide for godseieren i tre år, uten lønn, for å betale det. Nagendras oppgave var å passe kyrne og geitene.

- Etter tre år mente foreldrene mine at de hadde jobbet nok for pengene. Problemet var at etter de tre årene var de ikke gjeldfrie. Snarere tvert imot. Gjelden hadde økt til det dobbelte, sier han. Noe senere hadde den eldre broren hans imidlertid fått nok og rømte. Da var gjelden økt til 200 000 rupier. – Vi var gjeldsslaver fanget i godseierens nett. Ingen i landsbyen der vi bodde som kunne hjelpe oss, for godseieren var en leder og ingen turte å opponere mot ham, forteller Nagendra.

Det hele holdt på å ende med forferdelse. Etter å ha vært slave i seks år prøvde Nagendra å ta sitt eget liv i

ren desperasjon. - Jeg så ikke noen utvei. Da jeg jobbet som gjeter, trodde jeg at livet ikke kunne være annerledes. Jeg så andre barn gå på skolen, men tenkte at det aldri ville være mulig for meg.

Han tok gift, men til alt hell overlevde han. Han ble sendt til sykehuset og da begynte snøballen å rulle. Slavekontrakten kom for en dag. Det ble politisak, og familien ble løst fra kontrakten. APSA ble varslet, og Nagendra kom under deres rehabiliterings- og utdanningsprogram. Familien flyttet til en annen landsby der de fikk fred for godseieren. Noen erstatning fikk de imidlertid ikke, og fortsatt måtte de betale ned på lånet til godseieren.

Som 15-åring fikk Nagendra begynne på skolen for første gang. Han fikk bo på APSAs senter Nammane og gå på Drømmeskolen. Her tok han ti års skolegang på to år og greide tiendeklasseeksamen uten problemer. Deretter fikk han dataopplæring på yrkesskolen til APSA. I dag jobber han i et stort datafirma i Bangalore, og for første gang får han penger for arbeidet han utfører. I tillegg til en månedslønn på 5000 rupier i datafirmaet tjener han 2000 rupier i måneden på å være med i en dansetropp. Han instruerer andre ungdommer. Dermed kan han spare litt hver måned, og pengene sender han til foreldrene.

Nagendra bor sammen med tidligere medelever i en leilighet. De følges tett opp av APSA og er ofte på

Nagendra har lagt fortiden bak seg

besøk på Nammane. Der opptreer ungdommene når det er kulturprogram ved senteret. Dansetroppen består av en rekke nåværende og tidligere elever ved Drømmeskolen. De har nettopp blitt invitert til å vise showet sitt for 5000 elever på den største private skolen i Bangalore. Dansetroppen er med i et utvekslingsprogram med unge nederlandske danseinstruktører. I mars skal dansetroppen på gjensisitt til Haag i Nederland.

Nagendra har lagt fortiden bak seg. Nå skal han utforske en verden han ikke visste eksisterte da han som tiårig slavearbeidet 12-timersdager som gjeter for godseieren i det som en gang var hans egen landsby.

Blå Kors i fokus under TV-aksjonen 19. oktober

Blå Kors er tildelt årets innsamlingsaksjon i NRK. 19. oktober skal det skje. Sett av dagen!

I NRKs sender 19. oktober blir det fullt fokus på Blå Kors og rusproblemet utover dagen. Samtidig vil alle landet husstander få besøk av bøssebærere som samler inn penger til å hjelpe dem som lider under rusproblemene.

FORUT har stilt seg i rekken av organisasjoner som gratulerer Blå Kors hjertelig med denne tillitserklæringen. – Det er veldig fortjent, sier FORUTs generalsekretær Morten Lønstad. - Blå Kors nyter stor respekt i alle leirer for sitt arbeid, og det er mange her i landet som kan takke Blå Kors for et bedre liv etter behandling og støtte de har fått på organisasjonens institusjoner. Det er veldig fortjent at Blå Kors nå får anledning til å markedsføre arbeidet sitt bredt gjennom TV-aksjonens kanaler. Samtidig vil det fokuset som kommer på rusproblemet generelt, være en stor drahjelp for alle organisasjoner som jobber på rusfeltet. Vi er mange som nå gleder oss på vegne av Blå Kors, sier Lønstad.

I disse dager bygges det opp et sentralt kampanjeseekretariat under ledelse av Harriet Rudd, som har erfaring fra flere slike aksjoner tidligere. Neste etappe blir å få på plass innsamlingsledere i alle fylker.

Overskuddet av innsamlingsaksjonen skal gå til hjelpetiltak på rusfeltet, halvparten her i Norge og den andre halvparten til prosjekter i blant annet Ukraina, India, Lesotho og Brasil.

En sterk og erfaren gjeng er allerede i gang med planlegging av Blå Kors' innsamlingsaksjon 19. oktober – med aksjonsleder Harriet Rudd i spissen (nummer to fra venstre i bakre rekke). (Foto: Steinar Glimsdal, Blå Kors)

Ufattelig ressursløsing!

Lykkelig den som får gå på APSAs skole.

India er en av verdens mest voksende økonomier, men den økonomiske framgangen omfatter en relativt liten del av befolkningen. Fortsatt lever majoriteten av inderne i dyp fattigdom.

Av Morten Lønstad

Barnearbeid er et stort problem i India selv om landet ratifiserte FN-konvensjonen om barns rettigheter i 1991. FORUTs partner i Bangalore, APSA, antar at mer enn 10 millioner barn er fratrukket muligheten til å gå på skole fordi de må arbeide. Bare i Bangalore antar de at det fins minst 100 000 barnearbeidere.

FORUT-nytt har for kort tid siden møtt noen hundre barn og ungdommer som ved hjelp av APSA har kommet seg ut av slaveriet. De går på skolen eller har fått seg utdanning gjennom APSAs Drømmeskole og yrkesopplæringsstilbud. Hvert av disse barna har en forferdelig historie å fortelle, om unge liv preget av fornedrelse, mishandling, utbytting, svik og undertrykkelse. APSA forteller at mange av barna arbeider

som hushjelper hos velutdannede mennesker; leger, advokater og forretningsfolk. Tar man i betraktning den behandlingen disse barna får, er det tydelig at arbeidsgivernes kunnskapsnivå når det gjelder barns behov, og for den del barns rettigheter, langt fra står i stil med deres utdanningsnivå og økonomiske evne. De små hushjelpene blir skruppelløst plassert nederst på husets rangstige, til og med under familiens vakthund.

De barna FORUT-nytt har møtt på APSAs mange institusjoner representerer også fantastiske solskinnshistorier. På tross av de grusomme opplevelsene disse barna har opplevd i sine unge liv, strutter de av pågangsmot, optimisme og målbevissthet. Ved hjelp av APSA har de arbeidet seg ut av traumene og fått seg utdanning. De har fått en utrolig sjans til å ta i bruk ressursene sine, en sjans de til fulle tar vare på. For ressurser har de masser av, og dem ønsker de å utnytte til beste for seg selv og samfunnet. Det som slår en i møtet med disse barna, er hvilken varvittig samfunnsøkonomisk sløsing med ressurser som foregår i India når millioner av barn aldri får utnyttet sitt potensial. Men først og fremst er det moralsk opprørende og etisk fullstendig uakseptabelt.

Lykkelig den som får gå på Drømmeskolen!

Barna lærer å opptre.

Spisepause i barnehagen.

Og tid for en liten lur.

Vil bli pilot

- Jeg drømmer om å bli pilot, men akkurat nå er jeg glad for at jeg får gå på skolen igjen. Det sier Apsana, som er 15 år og bor sammen med fjorten andre jenter i APSAs fosterhjem like ved Nammane og Drømmeskolen.

Av Morten Lønstad

- Jeg var heldig som kom i kontakt med APSA for to år siden etter at jeg rømte fra familien jeg var hushjelp hos, sier hun. Det er en sterk historie Apsana forteller oss. Da hun var ti år, måtte hun begynne å arbeide som hushjelp. Moren hennes var død og hun kom i konflikt med stemoren. – Jeg dro derfor til en tante, som jeg håpet kunne hjelpe meg, forteller hun. Men tanten hadde egen familie, og det beste hun kunne gjøre var å skaffe Apsana en jobb, slik at hun kunne tjene penger og dermed klare seg selv. Det var et skjebnesvangert valg for Apsana. Hun ble sveket av tanten og havnet som hushjelp bare ti år gammel.

“I begynnelsen ble hun låst inne i huset for at hun ikke skulle rømme”

- Jeg hadde gått fire år på skolen, men måtte slutte da tante skaffet meg denne jobben. Det var ikke tid til å gå på skolen, og familien jeg jobbet for tillot det heller ikke, sier hun. Dagen startet klokken fem om morgenen, og hun var ikke i seng før elleve om kvelden. Hun måtte gjøre alt husarbeidet, og alt hun fikk, var et par måltider om dagen, vel og merke dersom det var mat igjen etter at vertskapet hadde spist. Noen lønn fikk hun aldri. – Tante fikk betaling for at hun rekrutterte meg, sier Apsana stille.

Hun forteller at hun ble slått og straffet med at hun ikke fikk mat dersom familien hun arbeidet for ikke var fornøyd med henne. Hun sto for alt husarbeid og klesvask. I begynnelsen ble hun låst inne i huset for at hun ikke skulle rømme. Etter hvert fikk hun i oppgave å kjøpe melk, og familien la igjen syv rupier hver dag slik at hun kunne ordne dette.

Etter tre år tok hun mot til seg og rømte. Hun skjønte at hun måtte rømme langt, slik at familien ikke skulle finne henne igjen, men med syv rupier var ikke det enkelt. Hun gikk og løp før hun spurte en tuktuk-sjåfør hvor langt han kunne kjøre henne for syv rupier.

- Han kjørte meg til en politistasjon, der de spurte meg ut om alt mulig. De var snille mot meg og kontaktet

– Jeg drømmer om å bli pilot, men akkurat nå er jeg glad for at jeg får gå på skolen igjen, sier Apsana.

APSA, og dermed kom jeg til Nammane. Fra da av har lykken smilt til meg, sier Apsana.

Hun begynte på Drømmeskolen og tok syvendeklasseeksamen på ett år. Nå går hun i åttende klasse på en vanlig skole og klarer seg utmerket. Hun har store mål i livet. – Jeg vil bli pilot, sier hun, men vet ikke hvordan hun skal kunne bli det.

Nå bor hun altså i et fosterhjem som APSA har organisert for femten jevngamle jenter. Her følges de opp av en fostermor, men jentene må selv ta ansvar for å holde huset i orden. – De fleste av de jentene vi arbeider med har aldri opplevd å ha et hjem med omsorgspersoner. Vi ønsket derfor å prøve ut denne modellen, sier Sheila Devaraj, som er en av APSAs ledere. Fosterhjemmet har nå fungert i to år, og det er svært vellykket. Jentene som bor her går på vanlige, offentlige skoler. De eldste forbereder seg til å begynne på universitetet.

Jentene er opptatt med kultur- og sportsaktiviteter ved siden av skolen. Apsana liker å spille badminton. Dessuten er hun glad i å synge og danse. Hun ber om å få vise oss hva hun kan og organiserer noen av venninnene sine i tradisjonell, klassisk sang og dans fra Karnataka. Hun vet av erfaring at livet ikke er en dans på roser, men pilot, det har hun bestemt seg for at hun vil bli.

Asana liker å danse.

ASARA ble dannet i 2004 og jobber for kvinners sak.

Sultestreik mot alkohol

“Myndighetene kunne like gjerne gi oss enkepensjon først som sist” bemerker kvinner fra ASARA-komiteén i Hyderabad, India med mørk humor. Kvinnene er oppgitt over hvordan mennenes alkoholbruk både setter egne liv i fare og er en overhengende trussel for familiens livsgrunnlag. Uten mennenes inntekt har familien nesten ingen ting å klare seg for. De lever allerede på grensen av det som er mulig i små skur i slummen.

Av Jorid Almås

Halvpartene av inntektene til alkohol

I forrige nummer av FORUT-nytt fortalte vi om ASARA-kvinnene som jobber for å støtte kvinner i en vanskelig situasjon. Mange av sakene handler om vold i hjemmet og seksuell trakassering. Nå deltar de i en allianse av organisasjoner som jobber med å skape oppmerksomhet rundt viktige saker i Hyderabad, blant annet en kampanje mot alkohol. APSA (FORUTs partnerorganisasjon) deltok i denne kampanjen, og ASARA-komiteén diskuterte hvilken rolle kvinnene kan ha for å redusere alkoholbruk på sitt hjemsted. Kvinnene sa: – Vi ser alkoholisme daglig, og halvparten av familiens inntekter går til alkohol. De mente at fattigdommen og

alle konfliktene hjemme kunne tilskrives alkohol. Hver for seg hadde de forsøkt ulike måter for å få mannen til å drikke mindre. – Vi skjønner på dem og vi ler av dem, sier de. Det ser ikke ut til å hjelpe stort, og ofte føler de seg hjelpeløse. Det å delta i denne kampanjen ga dem støtte og en følelse av styrke.

Sultestreik

300 ASARA-medlemmer og andre kvinner fra området deltok i demonstrasjonstog og 200 av dem i en dags sultestreik. De krevde at myndighetene skulle forby utsalgssteder for alkohol i boligområder og i nærheten av skoler og templer. Kvinnene ville at myndighetene skulle sørge for at eksisterende lover ble håndhevet, for selv om det finnes et forbud mot å selge palmevin i byen, er det mange utsalg i utkanten av byen som får drive fritt. Det er derfor ikke vanskelig for en person å få kjøpt all palmevinen han ønsker og deretter drikke det hjemme eller hos venner.

ASARA-medlemmer deltok i to tv-debatter om alkohol. I debattene trakk kvinnene fram hvordan de blir ofre i forbindelse med alkohol. Når en full mann går på gaten, er det vanligvis kvinner som blir målskive for hans alkoholpåvirkede utskjelling. En mann som ligger døddruken på gaten, kan bli overkjørt, og kone og barn vil da ende opp uten noen ting. Dersom han dør av leverskader, vil familien også stå tomhendt tilbake. Med mørk humor sier kvinnene: – Myndighetene kunne

like gjerne gis oss enkepensjon alle sammen, først som sist!

ASARA har planer om å foreta en undersøkelse om alkoholproblemer i noen utvalgte slumområder, for så å følge opp med informasjonskampanjer som involverer kvinner og ungdom. De ønsker også å delta i en politisk kampanje for å få gjennomslag for reformer i byens ledelse. Kvinnene har bestemt seg for at de ikke skal selge stemmene sine ved valget, men kreve av de politikerne som stiller til valg at det blir en utvikling til det bedre i slummen.

ASARA betyr støtte på hindi.

Mange menn er lei av den volden og andre grusomheter som kvinner utsettes for og vil gjerne gjøre noe med det. Menn er også bekymret for hvordan volden vil påvirke menn og barn. Derfor er også menn blitt medlemmer av ASARA. ASARA ønsker etter hvert å inkludere advokater som medlemmer, slik at de får tilgang på mer juridisk ekspertise til sitt arbeid.

Omis – gutten vår i Nepal

Til høsten kan barn i Norge bli kjent med Omis og vennene hans i fjellandet Nepal. Omis bor sammen med 100 andre barn på et barnehjem utenfor Katmandu fordi mor, som så mange andre mødre i Nepal, ikke lenger er i stand til å ta seg av ham. En ny barneaksjon er under utvikling.

Det er et ganske stort apparat som er i sving når en ny barneaksjon skal lages. Først bestemmer vi oss for hvilket land vi skal hente stoff fra. Så begynner jakten på et barn i passende alder som har en historie å fortelle og som kan oppføre seg naturlig foran kameraet. Filmopptak planlegges nøye og gjennomføres i løpet av noen få dager, så da bør helst alt klaffe. Samtidig blir det tatt bilder til alt materialet. Arbeidet med å få ferdig invitasjonsbrosjyre, trykt

materiell, utvalg og innkjøp av salgs- og basarvarer og så videre foregår parallelt. Hvert opplegg går over to skoleår med noen nye elementer det andre året.

Omis får nye venner

Navnet på den nye barneaksjonen blir "Omis får nye venner". Til høsten møter vi altså Omis og bestevennen Dalbir. Vi ser hvordan det er å bo på gata og livnære seg ved å plukke søppel før barnehjemmet i Psthali blir et trygt sted å bo. Barnehjemmet drives av FORUTs partner i Nepal, barnerettighetsorganisasjonen CWIN. Omis' historie er dramatisert for film. Det starter på barnehjemmet, der Omis begynner å fortelle. Så følger vi ham på en rundtur der han treffer (andre) gategutter og plukker søppel som han selger til en skraphandler. Han oppsøker sin venn elefantpasseren og får en spesiell ridetur i Katmandus travle gater. Han besøker et spennende tempel hvor det kryr av aper, og vi får også vite hvordan han kom til Psthali, der han får bo til han er ferdig med skolen.

FORUTs barneaksjon – en formidabel suksess

I inneværende skoleår har over 1500 barnehager deltatt i opplegget "Historien om Vasana". Nesten 200 skoler har også vært med, og alt i alt betyr det at mer enn 70 000 norske barn har stiftet bekjentskap med Vasana fra Sri Lanka. Suksessen ligger i at skoler og barnehager mottar et ferdig opplegg med oppskrift på hvordan materialet skal brukes og en mengde tips til aktiviteter. Hvert år mottar vi nye forslag og tips fra deltakere og rapporter om hva de har gjort, og mye av dette tas med i det neste opplegget.

Foreldre og foresatte blir også dratt med i mange av aktivitetene, og handelen går livlig ved salgs- og basarbodene når innsamlingsaksjonen går av stabelen. Pengene som kommer inn på denne måten, bruker FORUT til utviklingsarbeid blant barn og unge i samarbeidslandene sine.

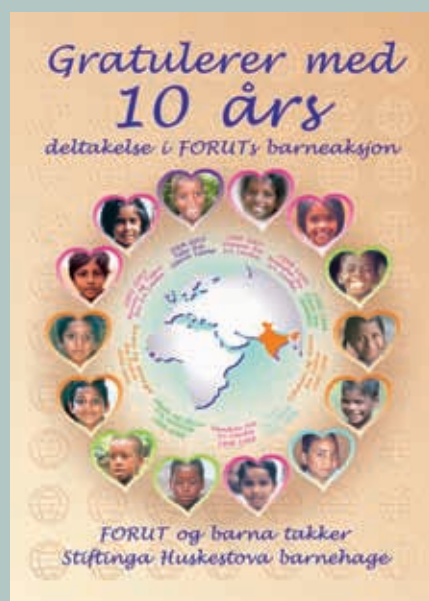
Omis og Dalbir: I filmen viser de hvordan det er å leve som søppelplukkere og gategutter.

Alle gode ting er tre

Sangen om Yebo, Sangen om Vasana og Sangen om Omis er Geirr Lystrups enestående bidrag til FORUTs barneaksjon. Musikken blir spilt i barnehager og barneskoler over hele landet. Geirr drar ut på ny turné i vår og inviterer lokale barnekor til konsertsamarbeid.

Trofaste deltakere

Mange barnehager stortrives med barneaksjonen og er med om igjen og om igjen. Når de har deltatt i ti år, får de et eget diplom. Hittil har 250 barnehager deltatt i ti år eller mer.

God kontakt

Geirr Lystrup og guttene fikk fort god kontakt, og søt musikk oppsto – bokstavelig talt. Nå er Geirr i full sving med den nye CDen sin, den tredje i rekken av samarbeidsprosjektet med FORUT.

Menneskene bak suksessen

Kampanjeavdelingen hos FORUT startet barneaksjonen med en rå diamant i 1988. Opp gjennom årene har diamanten blitt slipt og pusset til det fineste smykke. Trinn for trinn har foredlingen foregått ved at det som har vært bra har blitt forbedret uten de store omveltninger fra år til år. I tidligere tider ble det for eksempel sendt ut lysbildefserier som barnehagene eller skolene måtte videresende til neste barnehage eller skole på listen eller returnere til FORUT. Ny teknologi har gjort at deltakerne nå mottar en DVD med flere filmepisoder. Kopiering av DVD-er er såpass rimelig at de får den til odel og eie. Flere av de ansatte har vært med helt fra starten av og ivarettede de gode tradisjonene samtidig som nye elementer har blitt tatt i bruk i takt med utviklingen.

FORUTs kampanjeteam:

Bak fra venstre: Thangarasa Palanivel, Lillian Strandbakke og Ingvar Midthun.

Foran fra venstre: Pavalarani Thangarasa, Aud Rønnevig, Ingunn Glæserud, Jan Blom-Jensen.

Eksterne ressurspersoner:

Gøran Mattson (til venstre) har vært barneaksjonens egne filmfotograf i mange år. Han er et unikum når det gjelder å få barn til å opptre foran kameraet og til å klippe sammen opptakene. Han tar også fotografier til materialet.

Runa Heggernes har det pedagogiske ansvaret for barneaksjonen, og det er hun som tilrettelegger for filmopptak og utformer det skriftlige materialet.

Geirr Lystrup er aktiv deltaker i barneaksjonen for tredje gang med ny CD som handler om Omis og vennene hans. Han har også vært med på filmopptak sammen med Omis i Nepal. I 2005 vant han Spellemannsprisen for beste barneplate med "Sangen om Yebo".

Anne Furseth Eriksrud har ansvar for layout og har skapt den gjenkjennelige, grafiske rammen rundt barneaksjonen. Materialet er fargerikt og fristende, og det er lagt mye omtanke og arbeid i utformingen.

Sanu har blitt voksen

– Mitt mål er å hjelpe barn i Nepal til et bedre liv, sier 24 år gamle Sanu Tamang, hovedpersonen i FORUTs barneaksjon i 1994. Hun sitter utenfor barnehjemmet i Psthali og forteller sin historie. – Jeg har vært heldig og fått støtte og hjelp til å skaffe meg en utdanning, og jeg vil gjerne gi noe tilbake, sier hun på lett forståelig engelsk.

Selv om Sanu fortsatt er student, gir hun allerede god hjelp. Hver ettermiddag kommer hun til barnehjemmet i Psthali for å hjelpe barna med leksene et par timer. Høgskolen hun selv går på ligger 45 minutters gange unna Psthali, og derfor var det naturlig å tilby sin hjelp her.

Det var ingen selvfølge at Sanu skulle få skolegang utenom de obligatoriske årene på den lokale skolen en times gange fra landsbyen. Hun vokste opp i fjellene i et fattig område flere timers kjøring med buss fra Katmandu. Etter at bussen når endepunktet, venter en

drøy times gange i bratt oppoverbakke til landsbyen hennes, Gyalthum. Her bodde hun sammen med foreldre og søsken og hjalp til med å skaffe gress for å mate geitene og kuene til familien.

I 1994 kom det fremmedfolk til landsbyen. Dette var et team fra FORUT med Morten Lønstad i spissen som skulle forberede den neste barneaksjonen i Norge. Sanu ble hovedpersonen i undervisningsopplegget "Under samme himmel", og hun husker fortsatt at fotograf Henning Gulbrandsen og Morten fulgte henne rundt på hennes daglige plikter og gjøremål.

Etter dette har Sanu mottatt støtte slik at familien kunne la henne reise hjemmefra og ta utdanning. I dag studerer hun økonomi og vil gjerne bruke utdanningen til å hjelpe andre fattige barn i Nepal.

– Jeg er så takknemlig og vil aldri glemme Norge og den støtten alle ga meg, sier Sanu i dag, en ung, sterk kvinne som arbeider hardt og målrettet med studiene sine. Derfor er det i dag ikke plass til hverken mann eller barn. – Men kanskje i framtida, hvis jeg finner en god mann da, avslutter en leende og optimistisk Sanu.

Sanu og Omis.

Samarbeid med myndighetene i Malawi

Det er tatt et viktig steg framover i FORUTs planlegging av innsats i det nye prosjektlandet Malawi. Tidlig i februar kom det en invitasjon til FORUT fra Innenriksdepartementet i landet. De åpner for et bredt samarbeid med FORUT i utviklingen av alkoholpolitikk og rusforebygging i Malawi.

Av Dag Endal

Ministry of Home Affairs and Internal Security – som er det engelske navnet på departementet – har ansvaret for samordning av alkohol- og narkotikapolitikken i Malawi, i den grad det er slik politikk i dag. Lover og planer finnes det riktignok en del av, men alle instanser er enige om at det skorter mye på gjennomføring av det som er vedtatt. Forklaringene på denne bedrøvelige situasjonen er mange. Nå blir FORUT invitert inn som partner for den malawiske regjeringen for å styrke innsatsen, både på det politiske området og når det gjelder lokale forebyggingstiltak.

Regjeringen i Malawi har oppnevnt en egen ekspertkomité til å samordne innsatsen mot alkohol- og narkotikaproblemer. En rundebordskonferanse sammen med denne komiteen blir første steg i samarbeidet mellom Innenriksdepartementet og FORUT. Dette skjer allerede i april i år. Neste etappe blir et opplæringskurs i evidensbasert alkoholpolitikk som FORUT skal ha for den samme komiteen, også dette i april.

FORUTs årlige partnernemøte blir i 2008 lagt til Malawi i begynnelsen av november. I tillegg til de vanlige interne møtene, vil det bli gjennomført åpne konferanser og kurs for malawiske organisasjoner. Dette skjer i et samarbeid mellom myndighetene, FORUT og FORUTs partnere i India, Sri Lanka, Nepal og Sierra Leone.

Malawiske menn i sin beste alder tilbringer dager og kvelder, i måneder og år, på lokale skjenkesteder – ett av mange eksempler på alkohol som utviklingshinder i Malawi. (Foto: Ingvor Midthun)

Mot bedre tider

Malawi er et av verdens fattigste land, rangert som nr 165 av 174 nasjoner på FNs oversikt. Likevel er det lyspunkter. Etter å ha opplevd sultkatastrofe i 2004/2005 kunne landet notere seg som mat-eksportør – av mais – i 2007! Årsaken var godt vær, subsidiert såkorn og gjødsel. Landbruket i Malawi sysselsetter 90 % av arbeidsstyrken, og jord er den eneste naturressursen. Andre eksportartikler er tobakk, kaffe og te.

Det er hardt å være gatebarn i Katmandu, Nepals hovedstad. Vinterhalvåret kan være surt og kaldt, og det gjør godt å få en tallerken varm suppe når hverdagen er slitsom, kald og grå.

Enkelt, men sant

Dersom alle brukte om igjen plastposen sin bare en gang, ville forbruket av plastposer bli halvert.

Lefsebaker i nye omgivelser

Ragnar Enger fra Gjøvik ble den heldige vinner i fjorårets vervekampanje for å skaffe flere FORUT-partnere. Premien var en tur til India for å besøke FORUTs samarbeidsorganisasjoner og se hva de holder på med.

Ragnar er mannen bak Gjøvik-lefsa, kjent over store deler av Østlandet. Første stopp var hos APSA i Bangalore, og Ragnar kunne ikke styre seg da chapati-bakingen startet på barnesenteret Nammane den første kvelden. Bakeren kom til sin rett! I skrivende stund er premievinneren fortsatt i India og gjør seg kjent med FORUTs innsats der.

Usha får gå på skolen

Det første han fikk se, var altså Nammane – som betyr "hjemmet vårt". Barnehjemmet ligger et par minutters gangavstand fra Drømmeskolen, der barna som bor på Nammane får undervisning sammen med andre, underprivilegerte barn som bor i nabolaget Rett ved siden er det et ubebygget område der husløse har slått seg ned.

Usha er ei kvikk jente som går på Drømmeskolen. Her har treåringen et barnehagetilbud for å slippe å være alene hele dagen mens foreldrene jobber. Hun bor i et nærmest kondemnert hus like ved Nammane. Foreldrene er bygningsarbeidere, men moren greier ikke dette tunge arbeidet lenger, men har vært heldig og har fått jobb på kjøkkenet ved Nammane. Faren har alkoholproblemer. Usha gleder seg over å være på Drømmeskolen.

Det bor mange bygningsarbeidere i telt rundt Drømmeskolen og Nammane. Foreldrene jobber lange dager, og barna er overlatt til seg selv. Mange må ta vare på småsøsken selv om de bare er fem, seks år selv. Alle disse barna har et tilbud på Drømmeskolen. Selv om foreldrene bor i små, sule telt må de betale leie til landeieren. De har ikke tilgang på vann eller toaletter.

Ragnar kunne ikke styre seg da chapati-bakingen startet på barnesenteret Nammane den første kvelden. Bakeren kom til sin rett!

Usha er tre år og gleder seg over å være på Drømmeskolen.

Det bor mange bygningsarbeidere i telt rundt Drømmeskolen og Nammane.

Meningsfull innsats

– I all vår rikdom og overflod, må vi ikke glemme at vi har et internasjonalt ansvar. At dere som elever ved Åsane Folkehøgskoles ulandslinje har valgt å skaffe dere mer kunnskap om og praktisk erfaring fra internasjonalt solidaritetsarbeid, vil forhåpentligvis gi dere en ballast dere tar med dere videre i livet.

Tekst og foto: Ketil Hofsløtt

Det sa generalsekretær Morten Lønstad i FORUT til elevene ved Åsane Folkehøgskole. Han har besøkt skolen for å gjennomføre et seminar om FORUTs bistandsarbeid på Sri Lanka. I den anledning overrakte linjen for internasjonalt solidaritetsarbeid en sjekk på kr. 75 000. Det er den tredje sjekken FORUT mottar fra elevene. I løpet av de par siste årene har elevene samlet inn hele 225 000 kroner til bygging av et nytt senter og skole for fattige ungdommer på vestkysten av Sri Lanka. Dette er et felles løft mellom FORUT og Åsane Folkehøgskole.

Morten Lønstad flankeres av ungdommelig idealisme.

“Det gir en veldig god følelse å kunne gjøre en meningsfull innsats for andre som trenger vår støtte”

– Vi har jobbet hardt og målbevisst for å samle inn alle disse pengene, sier Christine Bergheim Christensen. Christine er talskvinne for elevene i dag og roser alle medelevenes innsats.

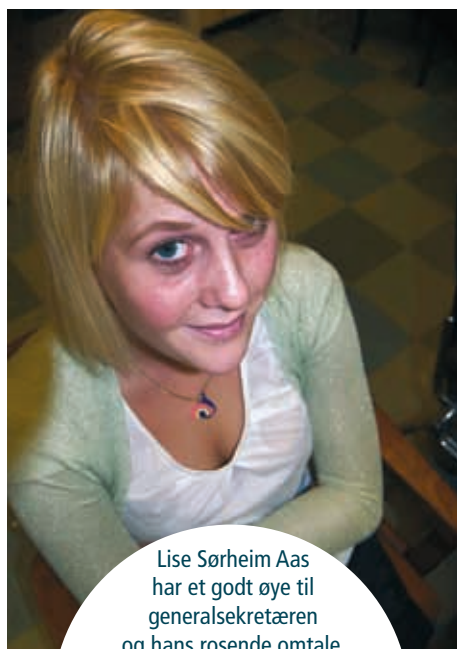
Takk til bergenserne

Det meste av pengene er samlet inn ved bøsseaksjoner i Bergen sentrum. Christine benyttet anledningen til å takke for den sjenerøsitet alle giverne i byen har vist når de er blitt bedt om å støtte utviklingsprosjektet.

– Nå gleder jeg meg veldig til å reise til Sri Lanka i mars. Der skal vi delta i dugnadsarbeid og ha en stor og høytidelig seremoni hvor første byggetrinn av ungdomssenteret og skolen skal innvies, fortsetter Christine. – Det gir en veldig god følelse å kunne gjøre en meningsfull innsats for andre som trenger vår støtte. Etter dugnaden skal vi jobbe i lokale utviklingsprosjekter og bo hos forskjellige familier på landsbygden. Det blir nok en spennende utfordring som vi alle, med litt sommerfugler i magen, ser frem til.

Med troverdighet og uimotståelig sjarm samler Christine inn penger til ISA-prosjektet.

Lise Sørheim Aas har et godt øye til generalsekretæren og hans rosende omtale.

Bistand

Skolens ulandslinje har drevet forpliktende bistandsarbeid de siste 18 årene. I flere år var elevene ved linjen involvert i bedring av leveforholdene for 130 psykisk utviklingshemmede barn i bulgarsk Makedonia. I Guyana hadde skolen et tilsvarende prosjekt på slutten av nittitallet. Etter dette ble det bygget et hjem for multihandikappede i Botswana. Dette ble tatt i bruk for tre år siden. Nå er skolen igjen i ferd med å se resultater etter sitt humanitære arbeid. Denne gangen på Sri Lanka.

– FORUT er svært glad og imponert over engasjementet til elevene, fortsetter generalsekretær Lønstad. – Vi vet at det skal mye arbeid og kreativitet til for å samle inn så mye penger, og at elevene har gjort en formidabel innsats for å få det til. Fellesprosjektet med Åsane Folkehøgskole har vart i tre år, og det har gitt FORUT mye nyttig erfaring. Det har utviklet seg et godt samarbeid, ikke minst takket være engasjerte og ansvarlige lærere som har sørget for nødvendig glød og kontinuitet.

Stinn brakke!

FORUT var med da arbeidsmarkedsbedriften TUNET AS i Elverum nyåpnet sin virksomhet i oppussede og utvidede lokaler 1. mars. Flere enn 800 kunder strømmet inn av dørene til bedriften som blant annet driver gjenvinning av bruktmøbler, kopisentral og kafé.

Ved nyåpningen ble en helt nyoppusset bruktmøbelbutikk åpnet, mens kaféen med over 50 sitteplasser er helt ny. FORUT og TUNET AS har siden høsten 2007 hatt et samarbeid med salg av et utvalg av varer fra barneaksjonen, og erfaringene er så gode at samarbeidet nå blir langsiktig. Derfor er nyskapingen FORUT Humanitære gaver plassert meget sentralt i butikken, rett ved siden av kassa. Nå skal FORUT skaffe flere inntekter til sitt arbeid med profilering og salg i bedrifter og organisasjoner på samme måte som vi er i gang med på TUNET.

- Vi ser at det er en svært stor interesse for de varene vi importerer til barneaksjonen, og det er blant annet slike varer som nå skal gjøres tilgjengelig for flere, sier kampanje- og markedsjef Ingvar Midthun. Han sier

FORUT i løpet av våren og høsten 2008 skal ta kontakt med flere bedrifter og organisasjoner med tanke på utplassering av FORUT-varer.

- Du kan lese mer om FORUT Humanitære gaver i neste nummer av FORUT-nytt, avslutter Ingvar. Han etterlyser også hjelp fra FORUT-venner som kan hjelpe til med å få utplassert en slik hylle på sin arbeidsplass.

1. Marie (9) fant seg en "sprelle-giraff" i FORUT-hylla.

2. FORUT-varene er på plass ved kassa i TUNET AS, der Zorka S. Jakobsen og Marianne Melby jobber.

3. TUNET AS i Elverum er blant landets beste arbeidstreningsbedrifter, sier fagsjef Torstein Fossvold i ASVL til daglig leder Kersti Grindalen på TUNET AS.

FORUT inviterer til seminar: Mannsroller, HIV/AIDS og rus

"Vi må skape en ny mansrolle. Den rådende forestillingen om hva et ekte mannfolk er, er til skade for både kvinner, barn og mennene selv, dessuten et hinder for utvikling av landet".

Dette sa en av deltakerne på et seminar om maskulinitet som Kirkens Nødhjelp og FORUT nylig hadde i Malawi. Utbredelsen av HIV/AIDS er i Malawi, som i mange andre land, nært knyttet til kjønnsroller.

Samtidig finnes det en rekke forbindelser mellom alkoholbruk og HIV/AIDS-epidemien. Tilfanget av vitenskaplig dokumentasjon er raskt økende, viser en ny rapport fra FORUT. Den nye innsikten åpner også for nye måter å forebygge epidemien på, der en ser på mansrollen og alkoholbruk i sammenheng.

Programmet vil bli lagt ut på www.forut.no
Interesserte kan henvende seg til FORUT på epost: forut@forut.no eller telefon: 611 87400.

Flere aspekter rundt denne tematikken vil bli belyst og drøftet på seminaret som FORUT arrangerer **TORS DAG 24. APRIL KL. 10.00 til 15.00** på P-hotels, Grensen 19, Oslo

Hold av 26. juli

For første gang inviterer FORUT til en stor familiedag i Innlandet. Fortsatt er ikke alle detaljer for programmet bestemt. Likevel er så mye klart at vi inviterer alle FORUT-venner og barnefamilier til en flott dag med lek, aktiviteter og musikk i mjøsområdet. Følg med i neste nummer av FORUT-nytt. Der kommer det nøyaktig program og tid og sted for en flott sommerdag med FORUT!

Flerkulturell familiedag

I anledning Mangfoldsåret 2008 arrangerer Glomdalsmuseet flerkulturell familiedag. Arrangementet kalles "Høgst dagen" og foregår den 1. juni. FORUT er invitert med og blir profilert blant annet gjennom Geirr Lystrup.

Ta med familien og opplev en fin forsommerdag på Elverum søndag 1. juni kl. 12.00 til 18.00!

Av programmet nevnes: Geirr Lystrup. Jai Shankar med band. Konsert. Flerkulturell musikk- og danseverksted. Dragekonkurranse – premie er drager fra Kabul i Afghanistan. Trommeopptog – trommer fra hele verden – "lyden av verden". Matopplevelser. Smak på verden. Møt det flerkulturelle Hedmark.

På samme bølgelengde

Selv om de ikke snakker samme språk, var det ikke vanskelig for Omis (th), Dalbir (tv) og Runa Heggernes å finne tonen da Runa var i Nepal for å lage neste skoleårs barneaksjon. På barnehjemmet utenfor Katmandu bor det både gutter og jenter. Runa er pedagogisk ansvarlig for barneaksjonen.

SKOLELØP FOR AFRIKA! blir fast aksjon

Erfaringene med SKOLELØP FOR AFRIKA! høsten 2007 er så gode at kampanjeavdelingen nå jobber med tanke på at løpet skal bli et årlig aktivitetstilbud til grunnskolen. Brita Staafl (bildet) er høgskolestudent på Lillehammer, og hun har praksisperioden sin i FORUT fram til påske. En av hennes oppgaver er å foreta en spørreundersøkelse blant skolene som deltok i skoleløpet i fjor, slik at vi kan finne fram til enda bedre løsninger for markedsføring og gjennomføring av SKOLELØP FOR AFRIKA! sammen med Namibiaforeningen.

Totalt ble det samlet inn over 300 000 kroner i skoleløpet i 2007, og FORUT har en ambisjon om at aksjonen skal mer enn tredobles høsten 2008. Vi utfordrer alle venner av FORUT til å ta kontakt med kampanjeavdelingen og få materialet tilsendt med tanke på å selge aksjonen inn i DIN skole!

FORUT utfordrer russen

Våren 2008 blir russen i Hedmark, Oppland, Akershus og Møre og Romsdal utfordret til å være med i en innsamlingsaksjon til inntekt for FORUT. 86 russestyrrer er invitert til å delta i aksjonen "HJELP!", som er laget spesielt til russen. – Vi har laget en enkel aksjon der målet er å samle inn penger til arbeid blant unge i Nepal, Sri Lanka og Sierra Leone, sier kampanje- og markedsjef Ingvar Midthun. – Tanken er at hver russ samler seg noen sponsorer, og at det arrangeres en russeaksjon en formiddag eller ettermiddag der russen spiller på egne kreative krefter. Det kan være musikk, teater eller noe helt annet, sier Ingvar. Det er stor konkurranse om russens oppmerksomhet, men nå vil altså FORUT være en ny mulighet for humanitær innsats blant de rødkledde!

FORUT Prosjektpartner

Med ny logo og ny prosjektkatalog skal kampanjeavdelingen i FORUT skaffe flere sponsorer og partnere til organisasjonen. Markedskontakt Ingunn Glæserud (bildet) har ansvar for prosjektkatalogen som skal tydeliggjøre FORUTS innsats med penger fra eksterne givere. FORUT har plass til mange

flere prosjektpartnere, og i løpet av de siste ukene har både naturmedisinfirmaet Bliss Ayurveda og Engers Lefsebakeri kommet med som prosjektpartnere. I tillegg er det praktiske arbeidet med enda en partner godt i gang, og det blir en stor og sentral partner for barne-aksjonen og FORUT i tiden framover. Det er også viktig at vi ikke glemmer våre gode, gamle prosjektpartnere, som allerede har støttet FORUT i mange år. Når FORUT nå satser mer på prosjektpartnere skal også disse etablerte støttespillerne trekkes aktivt med i arbeidet og vises fram på samme måte som nye FORUT prosjekt-partnere.

FORUT humanitære gaver — støtte på en ny måte

Første mars 2008 utplasserte vi den første varehyllen i ordningen FORUT humanitære gaver. Arbeidsmarkedsbedriften Tunet AS på Elverum har ønsket FORUT velkommen med sine varer, og samarbeidet skal skaffe nye inntekter til hele FORUTs virksomhet. Kampanje- og markedssjef Ingvar Midthun (bildet) sier at målet er utplassering av 5-10 slike varehyller i 2008. – Dette er gaver som vil glede mange. Først den som får selve gaven, men senere også de som nyter godt av at FORUT kan bruke nye inntekter i sine utviklingsprosjekter. I tillegg utarbeider vi og et tilbud om å kjøpe såkalte symbolgaver, som også vil være en ny og spennende inntektsmulighet.

– Her er det mange nye begreper. Hva er egentlig en symbolgave?

– Det er et gavekort fra FORUT som koster fra 100 kroner og oppover, og som inneholder ulike symboler for hva vi driver med. Symbolgavene kan kjøpes på våre nettsider, og tanken er at givener skal skrive på

en liten hilsen selv før han eller hun sender den videre til mottakeren, jubilenten, bursdagsbarnet eller hvem det nå er.

– Og hvilke symboler snakker vi om?

– Vel, jeg kan jo røpe at vi starter med en fredsdue denne våren og at vi også jobber med en fjær som faktisk kan bli til fem høns! Først og fremst handler det om bidrag til humanitært arbeid, men litt humor inn i budskapet skader vel ikke, sier Ingvar med et smil. Han lover lansering av gavene i månedene som kommer, slik at symbolgavene finnes i tre til fem varianter før julehandelen starter.

– Men i varehyllene blir det mer håndfaste produkter?

– Ja, FORUT humanitære gaver er en varehylle og profileringsmateriell som er laget spesielt for utplassering i butikker, bedrifter og organisasjoner. Med varer til mellom 30 og 200 kroner er det håp om at mange vil se nytten av å handle slike gaver fra FORUT,

og etter hvert skal ordningen også inkludere en egen nettbutikk på FORUTs nettsider.

Vet du om noen som kan ha en slik humanitær gavehylle stående til glede for mennesker i FORUTs prosjektland, så ta kontakt med oss på forut@forut.no

Indisk naturmedisin bistår FORUT

Det norskeide naturmedisinselskapet Bliss Ayurveda har inngått prosjektpartnerskap med FORUT. Partnerskapet innebærer at Bliss Ayurveda støtter FORUTs arbeid blant gatebarn i Bangalore i India.

Den økonomiske delen av avtalen er bygget opp rundt omsetning av naturmedisinproduktene, og innebærer et bidrag til FORUT på over kr. 100 000,- i 2008. Begge parter har et ønske om et langsiktig samarbeid, og det er underskrevet en samarbeidsavtale for perioden 2008 - 2010.

Markedssjef Ingvar Midthun i FORUT er glad for prosjektpartnerskapet og sier dette er svært viktig for FORUTs virksomhet. – Først og fremst handler dette om at vi får langsiktige bidragsytere til viktige humanitære prosjekter, men det er også en viktig måte å synliggjøre vårt arbeid på. Det siste er viktig med tanke på at vi ønsker oss flere slike prosjektpartnere. Vi har allerede flere gode partnere, men Bliss Ayurveda blir en av de største enkeltbidragsyterne våre. – Det er for øvrig slik at humanitære partnerskap er en god ide for mange bedrifter og organisasjoner, og vi har flere partnerskap under planlegging, sier Midthun.

– Et slikt samarbeid er viktig for Bliss Ayurveda, sier bedriftens markedssjef Frank Håvik. – Når vi bruker det tradisjonelle, indiske helsesystemet ayurveda til å hjelpe våre kunder til et bedre liv, er det på en måte naturlig at vi gir noe tilbake. Det gjør nå alle som kjøper produkter fra Bliss. Da vi skulle velge samarbeidspartner til et slikt prosjekt, var det viktig for oss at denne aktøren hadde det rette prosjektet og den seriositeten som vi ønsket. Vi falt relativt fort ned på valget om å støtte FORUT. FORUT fremstår som svært seriøs, og ikke minst synes jeg at evnen til å imøtekomme våre ønsker var svært stor. Etter å ha vært å ha besøkt et av prosjektene i Bangalore i India, ble vi helt sikre på at valget var rett.

Sanglek

Sangleker finnes overalt. Geirr Lystrup hentet inspirasjon til sine nye barneplate blant barn i Nepal.

Ny innsikt kan forsterke AIDS-forebygging

Det finnes en rekke forbindelser mellom alkoholbruk og hiv/aids-epidemien. Tilfanget av vitenskapelig dokumentasjon på dette er raskt økende, viser en ny rapport fra FORUT. Denne nye innsikten åpner også for nye måter å forebygge epidemien på.

Av Dag Endal

Alkoholbruk og fylleatferd har fått lite oppmerksomhet som risiko- og årsaksfaktor, både i forebygging av hiv-smitte og i behandlingen av aids. En av grunnene til dette har vært mangel på systematisert forskning og kunnskapsutvikling. For å bøte på dette har FORUT nå laget en oppsummering av foreliggende kunnskap om forbindelsene mellom alkohol og hiv/aids.

Forbindelsene viser seg å være av både kulturell, sosial, psykologisk og biologisk art. I notatet "Alcohol and HIV/AIDS" har FORUT identifisert tre hovedområder hvor alkohol bidrar til forverring av hiv/aids-epidemien:

1. Alkohol som risikofaktor for spredning av hiv-smitte.
2. Alkohol framskynder sykdomsutviklingen fra hiv-smitte til aids.
3. Alkohol svekker virkningene av medisinsk behandling for dem som er hiv-smittet.

Det er første gangen det er laget en slik systematisert oppsummering av tilgjengelig kunnskap om alkohol og aids. Med dette håper FORUT å kunne bidra til mer effektive strategier for både forebygging av hiv-smitte og behandling av dem som er smittet. Ved å forstå mer av hvordan alkoholbruk påvirker både enkeltpersoners oppførsel og det sosiale spillet i samfunnet, kan en også bidra til endring av kjønnsrollemønstre som er skadelige for både menn, kvinner og barn.

Den nye kunnskapen om alkohol som risikofaktor vil ha aller størst relevans i samfunn der hiv-smitten er spredt i brede befolkningsgrupper. Dette gjelder ikke minst i landene sør for Sahara, der to tredeler av verdens hiv-smittede bor.

Dette er samtidig områder som en fra tidligere vet har registrert svært risikable drikkemønstre. Riktignok er det store grupper av befolkningen i disse landene som ikke bruker alkohol i det hele tatt. Til gjengjeld er forbruket svært høyt blant de gruppene som virkelig drikker.

Fylleatferd samspiller dessuten med uheldige kjønnsrollemønstre, og resultatet blir altfor ofte kvinner som får lide under uansvarlig og voldelig oppførsel fra menn i fylla. Ubeskyttet sex, tvungen sex og mange partnere påfører mange kvinner hiv-smitten. Man snakker nå om en "feminisering" av hiv/aids-epidemien, og menns alkoholbruk må regnes som en bidragende årsak til dette.

Det er tatt initiativer internasjonalt for å produsere også mer vitenskapelige oppstillinger av tilgjengelig forskning på alkohol og hiv/aids. De første dokumentene bør være tilgjengelige i løpet av et års tid.

(Rapporten, som er på engelsk, kan leses på FORUTs nettside www.forut.no eller bestilles hos FORUT)

Fylleatferd øker smittefaren. En ung mann sover ut rusen.

Veiskilt i Freetown, Sierra Leone.

Slutt for FORUTs mottaksdrift

Den 1. juli i år er det definitivt slutt med FORUTs mottaksdrift. Helt siden 1992 har FORUT vært driftsoperatør for statlige mottak for asylsøkere, og på det meste har seks mottak vært under FORUT-paraplyen.

I høst ble mottaket på Gjøvik avviklet. Det eneste gjenværende mottaket nå er Heimdal i Trondheim. Der har huseier sagt opp avtalen med FORUT, og det har ikke vært mulig å finne ny, egnet boligmasse. Det var derfor ikke annet alternativ enn å si opp driften.

Under krigen på Balkan strømmet det på med flyktninger til Norge. I 1993 ble FORUT bedt av Utlendingsdirektoratet (UDI) om å drive et mottak for bosniske flyktninger på Åkershagan ved Hamar, en tidligere HVPU-institusjon. Det var en tid landets største mottak med 400 beboere. Mange aktiviteter ble startet innenfor mottakets område som sykkelreparasjon, trykkeri, frisørsalong, grønnsaksdyrking osv. Senere har FORUT drevet mottak i Trondheim (to forskjellige), Halden, Lillehammer, Ringsaker, Toten og på Gjøvik.

Kontraktene har vært av ulik varighet, men aldri mer enn tre år med opsjon på tre nye år. Driftsoperatøren

er selv ansvarlig for å skaffe boliger, ansette folk og drive etter gjeldende regelverk i samarbeid med lokale myndigheter, politi, barnevernsmyndigheter osv. De kortsiktige avtalene har til tider gjort det vanskelig å få fylt stillingene, og det har også vært stor gjennomtrekk av medarbeidere i noen mottak.

Et mottak er ifølge UDI et botilbud til asylsøkere, og de som takker ja, får gratis husrom og oppvarming pluss et beløp til livsopphold to ganger i måneden. Mottaket er ingen institusjon, men skal være et så normalt bosted som mulig der beboerne ordner seg selv. Samtidig gis det nokså detaljerte instruksjoner om hva mottaket skal tilby av tjenester, og det er krav om at de som ansettes skal ha tilstrekkelig kompetanse til å utføre jobben innen sitt arbeidsområde.

Etter at det ble besluttet å konkurranseutsette mottaksvirksomheten, er økonomien presset, for dersom et mottak tilbyr et minstekrav av tjenester, ser UDI utelukkende på pris. Dokumenterings- og rapporteringsskravene har også økt radikalt siden FORUT åpnet sitt første mottak og legger beslag på mange ressurser.

Mottaksdrift passet godt inn i FORUTs virksomhet, og ambisjonene var høye om å gjøre oppholdet så godt og meningsfullt som mulig for asylsøkerne, noe som

i stor grad også ble oppnådd. De siste par-tre årene har FORUT ikke tjent penger på mottaksdriften og er nå egentlig lettet over at det nærmer seg slutten. Samtidig skal man ikke se helt bort ifra at FORUT vil vurdere å legge inn nye tilbud en gang dersom omstendighetene skulle endre seg.

Åkershagan:
Dagen etter den berømte 10 000-meteren i Vikingskipet under OL i 1994 besøkte Johan Olav Koss Åkershagan. "Vi er alle dine landsmenn", uttalte bosnieren Husein Hromalic (tv) i den anledning.

Ringsaker: Det ble servert mye god mat når beboere inviterte til fest.

Heimdal: Til sommeren er det slutt også for mottaket i Trondheim.

Lillehammer: Beboerne ble med på dugnad. Her er det utearealet som gjøres barnevennlig.

Gjøvik: Bygningmessig var mottaket på Gjøvik det flotteste, og det lå også nydelig til med utsikt over Mjøsa.

Bli FORUT-partner Vinn tur til et av FORUTs prosjektland

*Morten Hammer fant tonen
i Sierra Leone med lille Yebo
og storesøster Mabinthi.*

Som FORUT-partner støtter du FORUT med fem kroner dagen, eller 150 kroner pr måned. Da blir du også med på en årlig trekning av studietur.

Dersom du verver ti partnere, får du automatisk en reise til et av FORUTs prosjektland. Er du ikke FORUT-partner? Da kan du verve deg selv først, så trenger du bare ni til for å få en tur.

Morten Hammer fra Fyllingsdalen vant tur til Sierra Leone gjennom FORUTs barneaksjon. Det han så der, overbeviste ham om at det var viktig å drive utviklingsarbeid slik FORUT gjør. Etter hjemkomsten har han nå vervet ni nye FORUT-partnere og mangler altså bare én for å få en ny tur. Med litt entusiasme går det an å få med seg folk.

**Har du lyst på en tur?
Ta kontakt med oss på
epost: forut@forut.no eller
telefon: 611 87400**

